

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.215/2012/12. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Ulics Erika ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (címe) II. rendű, III.rendű felperes neve (címe) III. rendű, IV.rendű felperes neve (címe) IV. rendű és V.rendű felperes neve (címe) V. rendű felpereseknek, a dr. S. T. jogtanácsos (címe) által képviselt..... Megyei Rendőr-főkapitányság (címe) I. rendű és a dr. T. Á. jogtanácsos (címe) által képviselt II. rendű alperes neve (címe) II. rendű alperesekkel szemben személyhez fűződő jog megsértése miatt indított perében a Debreceni Törvényszék 6.P.21.466/2011/17. számú ítélete ellen a felperesek részéről 19. sorszám alatt előterjesztett, valamint a Pf.4. és Pf.10. sorszám alatt kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és megállapítja, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperesek emberi méltóságát a 2011. április hó 15. napján történt előállításuk és orvosi vizsgálatra történt szállításuk, valamint a 2011. április hó 16. napján történt bíróság elé állításuk során alkalmazott bilincseléssel. Kötelezi ezért az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felpereseknek személyenként 50 000 (ötvenezer) Ft tőkét és ennek 2011. április hó 16. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal azonos mértékű késedelmi kamatát. A felperesek által az I. rendű alperesnek fizetendő perköltség összegét személyenként 20 000 (húszezer) Ft-ra, és az államnak külön felhívásra megtérítendő kereseti illeték összegét 27 000 (huszonhétezer) Ft-ra leszállítja, egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül személyenként a II. rendű alperesnek 10 000 (ötezer) Ft másodfokú perköltséget és térítsenek meg az államnak - az illetékes állami adóhatóság felhívására az abban foglalt módon és határidőn belül - 24 000 (huszonnégyezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket. A felperesek és az I. rendű alperes egymás viszonylatában a költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

2011. április hó 11. napjától "X" város területén a "Y" tagjai és szimpatizánsai jelentős létszámban, jellegzetes fekete formaruhájukban vagy ahhoz hasonló ruházatban és árpádsávós, valamint egyéb jellegzetes szimbólumaikkal több napon keresztül demonstratív módon jelentek meg, és kisebb csoportokban „járőrözési”, aláírásgyűjtési, adománygyűjtési és egyéb tevékenységet folytattak. Az aláírásgyűjtés azt célozta, hogy a helyi lakosság kifejezze és igazolja azon véleményét, miszerint az egyesület tevékenységére a városban szükség van. Ez országos figyelmet és kiemelt médiaérdeklődést kapott, melynek során a belügyminiszter is véleményt formált, mely szerint az egyesület tagjainak és szimpatizánsainak "X"on folytatott tevékenysége tiltott. Sajtótudósítások alapján a "X" város területén szolgálatot teljesítő rendőrök az egyesület tagjait és szimpatizánsait április 15-ét megelőzően is felhívták tevékenységük befejezésére, akik ennek dacára folytatták azt.

A ... Megyei Főügyészség kezdeményezésére a Legfőbb Ügyészség 2011. április hó 14. napján kiadott állásfoglalása (Ig.115/2011/3.) értelmében az egyesület "X"on tevékenységet folytató tagjai és szimpatizánsai adott magatartásukkal megvalósítják a garázdaság szabálysértését. Ez a vélemény az I. rendű alperes vezetőihez és a "X" területén szolgálatot teljesítő rendőrökhöz is továbbításra került, erre a rendőri vezetők az intézkedéseik és utasításaik kialakításánál nyomatékosan figyelemmel voltak. "X" területére a "X"i Rendőrkapitányság vezetője,..... megye területére a Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője, az ország területére pedig az Országos Rendőr-főkapitány rendelt el fokozott ellenőrzést többek között a közrend fenntartása, a jogsértő cselekmények megelőzése, felfedése és megszakítása céljából. 2011. április hó 15. napján a II. rendű alperes állományából 68 főt átvezényeltek az I. rendű alperes megerősítésére és alárendeltségébe, ők "X" területén láttak el közterületi rendfenntartó járőrszolgálatot. Az I. rendű alperes rendészeti igazgatója írásban szakmai iránymutatást juttatott el a "X"i Rendőrkapitányság vezetőjének, melyhez mellékelte a Legfőbb Ügyészség fenti állásfoglalását. Szakmai iránymutatása szerint, amennyiben a rendőr a Legfőbb Ügyészség átiratában foglalt magatartást észleli, úgy az igazoltatást kezdje meg, annak során közölje az intézkedés alá vont személlyel, hogy ellene garázdaság szabálysértése miatt szabálysértési eljárást kezdeményez, amiért - mivel vele szemben az eljárás azonnal lefolytatható - elő fogja állítani. A tetten ért személyeket az előállítást követően gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe kell venni. Az iránymutatás szerint az egy helyszínen jelenlévőket egy feljelentésben indokolt feljelenteni, mivel a garázdaság szabálysértésének törvényi tényállását többek között a csoportos járőrözéssel valósítják meg. Az intézkedéseket csak megfelelő erőkoncentráció után és dokumentálás mellett lehet végrehajtani. A II. rendű alperes szolgálatot teljesítő rendőrei ezen iránymutatásnak megfelelő eligazításban részesültek.

A II. rendű alperesnél szolgálati viszonyban álló rendőrök 2011. április hó 15. napján 17 óra 30 perc körül intézkedés alá vonták a felpereseket, akik az egyesület tagjaiként, illetve szimpatizánsaiként jellegzetes formaruhában vagy arra hasonlító öltözkében és szimbólumokkal "X" közterületén csoportosan voltak jelen és folytattak aláírásgyűjtési tevékenységet. Őket igazoltatták, ruházatátvizsgálatot alkalmaztak és közölték velük, hogy

garázdaság szabálysértése miatt előállítják őket. Velük szemben bilincselést alkalmaztak és a..... RendőrkapitányságRendőrőrsére szállították őket (.....), ahol sor került a befogadás adminisztrációjára, ennek keretében külső helyszínen fogatosított orvosi vizsgálatra is, ahová szintén megbilincselve történt a szállításuk.

A felperesek beszállításával egyidejűleg - 18 óra 30 perc és 19 óra között - érkezett a rendőrőrs épületéhez a jogi képviselőtük ellátni szándékozó ügyvéd, aki a felperesek védőjeként kért bebocsátását, ám a szolgálatparancsnok a befogadás adminisztrációjának folyamatban léteire hivatkozással a türelmét kérte. A jogi képviselőt többszöri kérelmére 21 óra 45 perckor engedték be, amikor ellenőrzés nélkül találkozhatott és beszélhetett a felperesekkel, akik részére írásbeli meghatalmazásokat állítottak ki. A jogi képviselő ezután a rendőrőrsöt elhagyta. A "X"i Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Alosztályának előadja 22 óra 5 perckor kezdte meg az előállítottak meghallgatását, s az első két meghallgatás kezdetekor erről telefonon értesítette a jogi képviselőt biztosítva a jelenlétének lehetőségét, aki ezzel egyik felperes esetében sem kívánt élni. A meghallgatások másnap 0 óra 25 percig tartottak, azok során a felperesek a vallomástételt megtagadták. A "X"i Rendőrkapitányság vezetője 2011. április hó 16. napján 0 óra 30 perc és 1 óra 15 perc között hozott határozatokban elrendelte a felperesek szabálysértési őrizetbe vételét és a gyorsított bírósági eljárás lefolytatásának kezdeményezését. Ezt követően a felpereseket átszállították a "ny-i"i fogdára, majd aznap 9 óra 30 perckor kerültek bíróság elé állításra a Debreceni Városi Bírósághoz szintén megbilincselve. A bíróság előtti eljárásban a felperesek jogi képviselőtük meghatalmazott védőjük látta el.

A szabálysértési eljárást a Debreceni Városi Bíróság megszüntette (12.Szgy.237/ 2011/2., a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1.Szef.12/2011/5. számú végzésével hatályában fenntartva), mert a felperesek által elkövetett cselekmény nem szabálysértés, egyidejűleg rendelkezett a felperesek őrizetének megszüntetéséről és azonnali szabadlábra helyezésükről. A tárgyalás 9 óra 30 perctől 15 óra 15 percig tartott.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesek megsértették a személyes szabadsághoz és az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogukat, ezért őket egyetemlegesen kérték kötelezni a részükre személyenként 500 000 Ft nem vagyoni kártérítés és annak a 2011. április hó 15. napjától járó késedelmi kamata megfizetésére.

Az alperesek a felperesek keresetének az elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság a 17. sorszám alatt meghozott ítéletében a felperesek keresetét elutasította és kötelezte őket, hogy személyenként fizessenek meg 15 napon belül az alpereseknek 25 000 Ft perköltséget, valamint térítsenek meg az államnak külön felhívásra 30 000 Ft le nem rótt kereseti illetéket.

Határozatának indokolása szerint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) 2011. április hónapban hatályban volt 142/A. §-ának (1) bekezdése alapján, aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, elzárással vagy 150 000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújtható (garázdaság). A garázdaság szabálysértési tényállásának nem

törvényi feltétele az azt megvalósító magatartás erőszakossága, mert ebben az esetben nem szabálysértés, hanem garázdaság bűncselekménye valósul meg (Btk. 271. §-ának (1) bekezdése).

Az jogértelmezési kérdésnek minősíthető, hogy a felperesek, mint csoport tagjainak cselekménye a törvényi rendelkezés hatálya alá vonható-e vagy sem. A jogszabályi rendelkezés mindenképpen engedi azt az értelmezést, amit a Legfőbb Ügyészség is elfoglalt, és ami alapján az eljáró rendőri szervek a garázdaság elkövetésének alapos gyanúját fennállónak minősítették. Az a körülmény, hogy az eljáró bíróság utóbb eltérő jogértelmezésre helyezkedett, nem változtat a kérdés jogértelmezési-kérdés jellegén. Emellett felmerül az eljárásbeli bizonyítottság kérdése is. A szabálysértési eljárás iratai szerint még a másodfokú bíróság előtt is bizonytalanság mutatkozott abban, hogy konkrétan mely cselekményekre vagy cselekménysorozatra terjedt ki ténylegesen a feljelentés, amit a másodfokú bíróság szűkítően értelmezett, aminek megfelelően a bizonyítás sem terjedt ki a felperesek teljes tevékenységére és annak értékelésére. A jogerős határozat tekintetében ezért meghatározó volt a bizonyítási eljárás körének és a bizonyítékok mérlegelésének a kérdése.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 2011. év áprilisában hatályban volt 13. §-ának (1) bekezdése, valamint a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (Szabályzat) ekkor hatályban volt 3. §-ának (1) bekezdése alapján szabálysértés észlelése esetén a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli. A Szabályzat 21. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki. Az Sztv. 119. §-ának (1) bekezdése szerint az elzárással is sújtható szabálysértést az elkövetés helye szerint illetékes helyi bíróság tárgyaláson bírálja el, melynek során a rendőrség képviselőjének feladatait és jogait a perbeli esetben az Sztv. 125-127. §-ai szabályozzák (gyorsított bírósági eljárás).

A bírói gyakorlat szerint önmagában a hatósági eljárás kezdeményezése, a feljelentés megtétele - valamint a hatósági eljárás során tett nyilatkozatok - személyiségi jogvédelmet nem alapoznak meg. Arra csak abban az esetben adnak alapot, ha a hatósági eljárás kezdeményezésére, valamint a hatósági eljárás során tett nyilatkozatokra bizonyítottan a rendeltetésszerű joggyakorlás körén kívül eső, visszaélésszerű joggyakorlás keretében került sor, illetve ha az az adott eljárás tárgyára nem tartozó és személyiségjogi sérelmet megvalósító többletelemeket tartalmaz (EBH 2002/624., BH 2004/357., BH 2002/223., BDT 2008/1776., BDT 2007/1664., BDT 2006/1429.).

A kártérítés, mint a személyiségi jogsérelem szubjektív szankciója tekintetében töretlen az az ítélkezési elv, miszerint az a körülmény, hogy az ügyben eljáró személyek esetlegesen helytelenül alkalmazták a jogszabályokat, önmagában nem elég a közigazgatási jogkörben okozott kártérítési igény megalapozására. Ehhez ugyanis olyan többlettényállásra van szükség, mely nem pusztán a jogszabályoknak a jóhiszemű, bár esetleg téves alkalmazását, hanem a gondossági mércének a sérelmét is megállapíthatóvá teszi. Ennek megfelelően a jogalkalmazó szerv felelősségét (felróhatóságát) csak a kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozza meg (BDT 2008/1817.). Önmagában a

jogszabály eltérő (BH 1996/311.) vagy téves (BH 2000/55.) értelmezése nem vezethet a közreműködő hatósági alkalmazott felróhatóságának, és ezen keresztül a hatóság kártérítési felelősségének a megállapításához. Ennek megfelelően a büntetőeljárásokhoz kapcsolódó vádemelések körében is töretlen az az ítélezési elv, miszerint önmagában a tévesnek ítélt, vagy utóbb annak bizonyuló vádemelés önmagában nem elegendő a nyomozó és a vádhatóság felróható magatartásának a megállapításához (EBH 2002/750., BH 2008/62.).

A BDT 2006/1408. szám alatti döntés szerint a büntetőeljárás során tett jogcselekmények - amennyiben törvényesek - nem alapozhatják meg a személyhez fűződő jogok sérelmét, mivel az állam működése és a társadalom védelme érdekében az irányadó jogszabályok maguk határozzák meg az emberhez fűződő jogok korlátozásának törvényes lehetőségét. Az ügyészi szerv által a bűnüldözési kötelezettségéből adódóan indított nyomozás önmagában akkor sem elegendő a személyiségi jogsértés megállapításához, ha a felettes ügyészi szerv eltérő mérlegelésére figyelemmel az utóbb alaptalannak bizonyul. A BDT 2008/1817. szám alatti döntés szerint pedig a jogalkalmazó szerv felelősségét csak a kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozza meg. A jogalkalmazó szerv felelősség alóli mentesülését eredményezi, ha az ügyben megállapított tényállás az alkalmazandó jogszabály többféle értelmezését veti fel. A BH 2002/143. szám alatt közzétett eseti döntés értelmében a rendőrség, mint nyomozóhatóság kárfelelősségének vizsgálatánál indokolt figyelembe venni a nyomozás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészség döntését is, valamint a BDT 2008/1776. szám alatt közzétett döntésben kifejtettek szerint a személyiségjogi perben eljáró bíróság nem vizsgálhatja, hogy az ügyész a büntetőeljárás szabályait megtartva döntött-e a büntetőeljárás megindításáról. A hatóság előtti eljárás kezdeményezése személyiségvédelmet nem alapoz meg annak javára, aki terheltként ezen eljárás alanya.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az alperesek szolgálati állományába tartozó alkalmazottainak az eljárása a szabálysértés észlelése, az ahhoz kapcsolódó intézkedés, a szabálysértési eljárás kezdeményezése, a feljelentés megtétele, valamint a szabálysértési eljárás során a bíróság előtt kifejtett tevékenysége egyrészt jogszerűnek, másrészt a tőlük az adott helyzetben általában elvárható magatartásnak megfelelőnek minősül. A jogellenesség és a felróhatóság hiánya pedig a személyiségi jogsérelem objektív és szubjektív szankcióira alapított igényt egyaránt alaptalanná tette.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőrség a feladatának ellátása során a személyes szabadsághoz fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. Az Rtv. 33. §-a (2) bekezdésének f) pontja alapján a rendőrség a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, míg a (3) bekezdés alapján a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az Sztv. 77. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőrség elzárással is sújtható szabálysértés esetén - ha tettenérésre kerül sor - az eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás

lefolytatása céljából őrizetbe veheti, ami a (2) bekezdés értelmében a bíróság érdemi határozatának meghozataláig, de legfeljebb 72 óráig tart.

Mivel a szabálysértés észlelése és a szabálysértési eljárás kezdeményezése jogszerű volt, valamint a rendőri szervek részéről eljáró személyek oldalán a felróhatóság hiányzott, ezen körülmények miatt az eljáráshoz kapcsolódó előállítás, valamint a szabálysértési őrizet elrendelése szintén jogszerűnek és az elvárható magatartás követelményét nem sértőnek minősült. Az előállítás, valamint a szabálysértési őrizet elrendelésére és foganatosítására a vonatkozó jogszabályi előírások szerint került sor, ezért nincs olyan többlettényállási elem, ami ezen kényszerintézkedések tekintetében a személyiségi jogvédelmet megalapozná.

Az Rtv. 30. §-ának (1) bekezdése alapján fokozott ellenőrzés keretében a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat a rendőrség igazoltathatja. Az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése szerint akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. Az Rtv. 48. §-a alapján a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt, vagy korlátozott személy önkárosításának, támadásának, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. A Szabályzat 39. §-ának (1) bekezdése alapján a fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, melynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott tartózkodókat igazoltatják. A Szabályzat 40. §-ának (2) bekezdése alapján a ruházat és csomag átvizsgálására kerülhet sor különösen igazoltatás vagy fokozott ellenőrzés során, illetve személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor. A Szabályzat 60. §-ának (1) bekezdése szabályozza, hogy a bilincs alkalmazása különösen kikkel szemben indokolt. Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényi céljával (az arányosság követelménye).

A perbeli rendőri intézkedések időpontjában elrendelt fokozott ellenőrzésre és arra figyelemmel, hogy a felperesekkel szemben szabálysértés észlelése miatt jogszerűen és nem felróhatóan személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosítására és szabálysértési eljárás kezdeményezésére került sor, az ruházat átvizsgálása és a bilincselés alkalmazása jogszerűen történt, s azok az arányosság követelményét sem sértették. A bilincselés az eljárás későbbi szakaszaiban is jogszerűen alkalmazható volt, amivel szemben a felperesek nem tettek panaszt, míg az alkalmazásának jogszerűsége a Szabályzat 57. §-a szerint az előjáró részéről kivizsgálásra került, amit ő jogszerűnek minősített.

Az előállításra vonatkozó jogi szabályozást az Rtv. 33. §-ának (3) és (4) bekezdései, valamint a Szabályzat 42-47. §-ai tartalmazzák. Ezen rendelkezések a jogi képviselőre vonatkozó rendelkezést nem tartalmazzák. Az szabálysértési őrizetre vonatkozó szabályokat az Sztv. 77. §-a, míg a gyorsított bírósági eljárás speciális szabályait az Sztv. 125-127. §-ai tartalmazzák. A védőre vonatkozó szabályozást az Sztv. 48-50. §-ai, valamint

a 125. §-ának (3) bekezdése szabályozza. Előbbi általános szabályai szerint a védő az eljárás valamennyi szakaszában az eljárás résztvevőihöz kérdést intézhet, észrevételeket, indítványokat tehet, a szabálysértési hatóságtól, az ügyésztől és a bíróságtól felvilágosítást kérhet, az ügy iratait az eljárás bármely szakában megtekintheti, azokról másolatot kérhet, illetőleg készíthet, míg a gyorsított eljárásra vonatkozó speciális szabályozás szerint a rendőrség a meghatalmazott védőt a bírósági tárgyalásra idézi, továbbá gondoskodik arról, hogy a védő az ügyet megismerhesse, illetőleg az eljárás alá vont személlyel a tárgyalás előtt beszélhessen.

A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság előtt 6.P.20.813/2011. szám alatt folyamatban volt és a tárgyalás anyagává tett per alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek tekintetében a védelemhez való jog a gyorsított bírósági eljárás speciális szabályai szerint maradéktalanul biztosításra került. Jogi képviselőjükkal a bírósági tárgyalást megelőzően beszélhettek, a védő részére a rendőrség biztosította annak lehetőségét, hogy az ügyet megismerhesse, majd a felpereseket a bírósági tárgyalás során védő képviselte. Az a felperesi oldalról hivatkozott körülmény, hogy az ügyvéd részére az objektumba való bejutást és ezáltal a felperesekkel való személyes találkozást a rendőrség órákon át nem biztosította, jogszabályi rendelkezést nem sértett.

A Ptk. 348. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőrséggel szolgálati viszonyban álló személyek által a szolgálati viszonyral összefüggésben harmadik személyeknek okozott károkért a munkáltatónak minősülő rendőri szerv, azaz a II.rendű alperes szolgálati állományába tartozó személyek által megvalósított cselekményekkel okozott károkért főszabály szerint a II. rendű alperes felel. A perbeli intézkedéseik során a II. rendű alperes szolgálati állományába tartozó személyek az I. rendű alperes alárendeltségében és az I. rendű alperessel szolgálati viszonyban álló előljáró utasításai szerint jártak el. Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr köteles az előljárója utasításainak - az e törvényben foglaltak figyelembevételével - engedelmeskedni, míg az Rtv. 12. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előljáró utasítását. A Szabályzat 103. §-ának (8) bekezdése alapján pedig az utasítást az alárendelt ellentmondás nélkül - az Rtv. 11. és 12. §-ában foglaltakra figyelemmel - hajtja végre. Ezen rendelkezésekre figyelemmel a perbeli esetben a II. rendű alperes szolgálati állományába tartozó személyek által okozott károkért, amennyiben az a végrehajtott utasításokat kiadó, és az I. rendű alperes szolgálati állományába tartozó személy által adott utasításokkal áll okozati összefüggésben, az I. rendű alperes tartozik felelősséggel.

A leírtak miatt az elsőfokú bíróság a felperesek keresetét elutasította, s őket a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek perköltségének, valamint a le nem rótt eljárási illetéknek a megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatásával a keresetüknek történő helyt adást kérték. A megállapított tényállással ellentétben az egyesület, s nem pedig szövetség részéről egyszerre 70-100 fő nem volt folyamatosan jelen az utcán. A belügyminiszter sajtónyilatkozata nem ért fel a jogalkotással, csupán egy vélemény volt. Mivel az eljárás során nem nyert bizonyítást, hogy a felperesek mely jogszabályt sértették meg, ezért a rendőri felhívás eleve jogalap

nélküli volt. A felperesek jogszerűen folytatták az aláírásgyűjtési tevékenységüket, amelyet az Alkotmány is véd. A rendőri intézkedés nem volt arányos, mert 68 főt vezényeltek az utcán jelenlévő 8-10 fős csoport ellenében. Az intézkedő rendőröknek mérlegelési szabadságuk volt a kapott iránymutatás ellenére, ezért esetenként kellett volna megítélniük az egyes magatartásokat. Változatlanul állították a védelemhez való joguk sérelmét, mert a védőt indokolatlanul későn engedték be a rendőrszere. Az elsőfokú bíróság megengedhetetlen módon értékelte újra a felperesek magatartását jogerős felmentésük ellenére, amellyel kapcsolatban sérelmezték az ítélet eljárásbeli bizonyítottság kérdésére történt utalását, mivel nem a bizonyítottság hiányában került sor a felmentésükre. A felperesekkel szembeni eljárás koncepciójára jellege kimeríti a visszaélésszerű joggyakorlás fogalmát, ami megalapozza a személyiségi jogvédelmüket. Az eljárás koncepciójára jellegére utal, hogy a felpereseket nem a magatartásuk, hanem a kinézetük miatt vonták az alá. Hivatkoztak a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.300/2011/3. és a Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.549/ 2007/6. szám alatti ítéleteiben kifejtett álláspontjuk alátámasztására.

Az I-II. rendű alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az első fokú ítélet helybenhagyását kérték annak helyes indokai alapján, egyúttal utalva arra, hogy a felperesek által hivatkozott Fővárosi Ítéltábla által hozott határozatban elfoglalt álláspont a tényállás eltérő jellege miatt nem lehet irányadó, továbbá az nem is köti a jelen per bíróságát.

A keresetet elutasító első fokú ítélet ellen felperesek által előterjesztett fellebbezést az ítéltábla kis részben, az alábbiak szerint találta alaposnak:

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel is túlnyomórészt egyetértett az ítéltábla.

Arra helyesen hivatkozott a felperesek képviselője, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában elírás történt, a "Y" és nem Szövetség.

Az elsőfokú bíróság ítélete is azt tartalmazza, hogy az egyesület tagjai és szimpatizánsai 70-100 fő folyamatos jelenlétével vettek részt a hajdúhadházi rendezvényen, a város területén több napon keresztül „kisebb” csoportokban járőrözési tevékenységet, aláírási- és adománygyűjtést végeztek. Ez nincs ellentmondásban a fellebbezésben előadottakkal.

Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróságnak a szabálysértési eljárás kezdeményezése, az előállítás és az őrizetbe vétel, az igazoltatás és a ruházátvizsgálás, valamint a védelemhez való tárgyában kifejtett jogi álláspontját, azt megismételni nem kívánja, a fellebbezés sem tartalmazott novumot az elsőfokú eljárásban előadottakhoz képest.

Alapos volt viszont a fellebbezés a bilincselés vonatkozásában.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 48. §-a értelmében a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

a) önkárosításának megakadályozására,

- b) támadásának megakadályozására,
- c) szökésének megakadályozására,
- d) ellenszegülésének megtörésére.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 60. §-ának (1) bekezdése szerint bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

A (2) bekezdés értelmében az előjáró a fogvatartott személy bilincselését a kísérés és a fogdán kívüli őrzés idejére is elrendelheti, ha szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg. A szabálysértési iratanyagból megállapíthatóan a bilincselésre az Rtv. 48. §-ának c) és b) pontja, azaz a szökés és a támadás megakadályozása érdekében került sor.

A 29022/12709/2011. számú, 2011. április hó 15. napján kelt **N. I.** rendőrhadnagy alosztályvezetőtől származó jelentés tartalmazta többek között a következőket: „5 fővel közöltem, hogy ők elkövették a garázdaság szabálysértését, így a szabálysértési eljárás lefolytatása végett őket elő fogjuk állítani a Rendőrkapitányság Rendőrsre, melyet a személyek tudomásul vettek... 11 fő rendőrrel végrehajtottam az előállítást, mely során a személyeket a tanultaknak megfelelően hátra helyzetben bilincselve, gépkocsival szállítottuk be. ...végig együttműködően és az utasításaink szerint ténykedtek.”

A „tudomásul vettek”, az „együttműködtek” és az „utasításaink szerint ténykedtek” kitételekből a kényszerintézkedés alkalmazásának a szükségessége nem következik.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat.

A fentebb kifejtettek szerint az ahhoz szükséges feltételek fennállásának hiányában nem kerülhetett volna sor jogszerűen bilincselés alkalmazására a felperesekkel szemben.

A jelentésben leírtakból is az állapítható meg ugyanis, hogy a szökés és a támadás veszélye nem állt fenn, az eljárás alá vont személyek együttműködőek voltak, ebből következően a bilincselés kényszerintézkedés alkalmazása alkalmas volt a felperesek

emberi méltóságának a megsértésére. A személyes szabadság korlátozása már az előállítással és őrizetbe vétellel megtörtént, ebből következően a bilincselés ténye ebben a körben nem értékelendő.

Az emberi méltóság megsértése miatt a felpereseknek okozott és a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése alapján a köztudomás szerint is elfogadható hátrány kiküszöböléséhez a nem vagyoni kártérítés összegét az ítéletábra személyenként 50 000 Ft-ban állapította meg, melynek megfizetésére az I. rendű alperest kötelezte az első fokú ítéletben kifejtett felelősségi alakzatra vonatkozó indokolás szerint.

A fentiek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a rendelkező rész szerinti mértékben a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, s egyúttal a Pp. 81. §-ának (1) bekezdésére figyelemmel leszállította a felperes által az I. rendű alperesnek fizetendő perköltség összegét, valamint a felperesek pervesztességének arányában mérsékelte a le nem rótt kereseti illeték általuk megtérítendő összegét.

A másodfokú eljárásban a felperesek az I. rendű alperessel szemben részben, míg a II. rendű alperessel szemben teljesen peresztesek lettek. A felperesek és az I. rendű alperesek pernyertességének és pereszteségének aránya között számottevő különbség nem volt, ezért az ő vonatkozásukban az ítéletábra a Pp. 81. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján akként rendelkezett, hogy mindkét fél maga viseli a saját költségét. A felperesek a II. rendű alperes javára a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelesek perköltséget fizetni, amelynek összegét a Pp. 67. §-ának (2) bekezdésére is figyelemmel a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (3) és (5) bekezdései alapján határozta meg az ítéletábra; a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul. A per tárgyi illeték-feljegyzési jogos volta miatt le nem rótt fellebbezési eljárási illeték pereszteséggel arányos részét a felperesek az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. §-ának (3) bekezdése értelmében irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles megtéríteni, míg az ezt meghaladó illeték az I. rendű alperes személyes illetékmentessége okán (Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja) az állam terhén marad.

Debrecen, 2012. július hó 5. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Szilágyiné dr. Karsai Andrea sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő